

MURIEL ROMANA

MARCO
PILO

ZA VEĹKÝM MÚROM

+||+

MARCO POLO

Muriel Romana

MARCO POLO

Za Velkým múrom

Z francúzštiny preložila
MARTA ČINOVSKÁ

slovar

Copyright © Éditions Calmann-Lévy
Published by arrangement with Lester Literary Agency
First publication: Édition° 1
Au-delà de la Grande Muraille, 2002
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2003, 2009, 2016
Translation © Marta Činovská 2003, 2009, 2016

ISBN 978-80-556-2283-5

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Ďakujem

Alainovi za jeho podporu, čas, nápady, trpezlivosť i za všetko ostatné,

Françoise Rothovej za jej neustálu pozornosť, právne rady, dôkladnosť, s akou obohatila našu spoluprácu,

Renému Guitonovi a celému vydavateľskému tímu za ich profesionálnu prácu,

Isabelle Baticlovej za duchovnú a básnickú inšpiráciu a hlboké poznatky o Číne,

Séverine Bardonovej, ktorá bola mojou nenahraditeľnou korešpondentkou v Pekingu,

Colette Bardonovej, ktorá stelesňuje prijatie v meste Revel, Cathy Beaudequinovej, Colette Bernesovej, Francis Decorsierovej a Jeanne Ribaucourovej, Gisèle Jreigeovej, Isabelle Maurinovej za ich pozornosť a vrúcnosť,

Valérii-Andréi Dorléansovej za dôkladné prečítanie, čas a precízne vysvetlenie pripomienok,

doktorovi Michelovi Jreigeovi za informácie o čínskej medicíne a skúsenosti s ňou,

Michelovi Potezovi za jeho spomienky na cesty po Ázii, na stretnutia so ženami a na búrky na južných moriach, tiež za voľnú inšpiráciu z jeho zázračnej ríše.

Nakoniec, ale nie menej, ďakujem Florence a Marine za ich svieže postrehy a tiež za pomoc, keď ma súril čas.

A Solal za jej prítomnosť.

OBSAH

Podakovanie	5
Úvod	9
I Poľovačky Veľkého chána	13
II Na cestách po Číne	40
III Búrkové mračná	66
IV Znamenie minulosti	78
V Smrť následníka trónu	105
VI Chubilajov dar	127
VII Tajomstvo Ai Xua	139
VIII Kurtizána	165
IX Vladárov sen	188
X Ostrov vychádzajúceho slnka	206
XI Hnev Veľkého chána	234
XII Dračia krv	241
XIII Kamikadze	259
XIV Volanie srdca	276
Poznámka autorky	284
Mapa Ázie za čias Marca Pola	287

ÚVOD

Ocitol sa sám.

Zahalila ho nepreniknuteľná hmla. Mračná bielych tieňov plávali nocou ako prízraky. Stuhol, v spánkoch mu búšila krv. Hmla zhustla tak rýchlo, že všetko naokolo zmizlo. Vytreštil oči, ale nič nevidel. Ovanula ho vôňa jazmínu, až sa mu zakrútila hlava. Vlhký vzduch mu zovrel hrdlo. Žalúdok sa mu skrútil. Tak rád by kričal, no odo dňa, keď sa narodil, nevyšiel z jeho úst jediný zvuk.

Zavrel teda oči, aby nevidel tú temnotu. Začul šuchot krokov niekoho krívajúceho, nepravidelné kroky vzbudzujúce strach. Bič sa dotkol vysokých stoniek, rozhojdal ich až po zem. Zdvihol viečka a v temnote rozoznal niekoľko bielych bodiek. Nešikovne si vyhrnul na krku golier a spravil krok, aby naň bič nedosiahol. Vystrel ruky, tápal a iba tušil svieže okvetie rastliny... Jemne ho oddelil od stonky a rovnako pozorne ho uložil do bambusového košíka preveseného cez plece. Hmla sa konečne pomaličky dvíhala. Zjavila sa čistá tmavá obloha, čerň osvetlená miliónmi maličkých svetielok. Záblesky svetla na horizonte mizli. Dieťa sa v duchu, ako každú noc, pýtalo, kam sa tie letiace hviezdy strácajú.

S očami plnými hviezd rozoznával na vetvách, čo mu siahali po hrud', malé biele vločky. Vnoril sa medzi rastliny a rýchlo, obratne sa premiestňoval od jednej k druhej. Až teraz sa pomaly rozohrieval. Deň bol ešte ďaleko, ale

musel sa ponáhľať. Dozorca striehol. Chlapec zrýchлил pohyby. Povraz košíka sa mu zarezával do pleca. Práve počas noci jazmínové kvety voňajú najsilnejšie. Denná horúčava ich vôňu udúša. Košík sa naplnil bielobou. Dieťa si predstavovalo, že v ňom má obláčiky. Videlo sa, ako leť k oblohe a oberá z nej mračná.

Zakašľal do rukáva, ako najtichšie dokázal. Dozorca by si mohol myslieť, že neoberá kvety. Chlapec napredoval rýchlo, čoraz rýchlejšie, ale nikdy to nestačilo. Myšlienky sa mu nevdojak rozleteli. Tentoraz si predstavoval ženu, ktorá sa bude opájať vôňou všetkých tých malých kvietkov, ktoré nazbieral. Bude to jeho matka. Krásna, so žiariacim úsmevom. Vezme ho do náručia a on zacíti omamnú vôňu, od ktorej sa mu zakrúti hlava. Bol si istý, že tú ženu jedného dňa nájde.

Zo snenia ho prebral štuchanec.

Hej, Dao Zhiyou, nespí! Inak ťa Veľký chán pošle do útulku.

Chvejúc sa chlapec znova sa pustil do práce. Často počúval o Veľkom chánovi ako o nejakom obrovi požierajúcom deti, a hoci bol na neho zvedavý, to, čo sa povrávalo, mu stačilo, aby ho netúžil stretnúť. A už vôbec netušil, čo to je útulok.

Predstavoval si ho však ako niečo omnoho horšie, ako sú tieto jazmínové polia, keďže ho tam chce Veľký chán poslať. Zbadal Čangov sprisahanecký pohľad. Chlapec bol starší aj mocnejší ako on, a najmä šikovnejší.

Ako dlho je ešte do svitania? Dao každý deň čoraz netrepezlivejšie čakal na slnko, ktorého lúče konečne ohlásia čas odpočinku, keď zlovestnými lúčmi preniknú cez lístky jazmínových kvetov.

- Skončili sme, deti, - zavelil konečne dozorca.

Malé ukonané bytosti sa vynárali z poľa. Práca na poli sa skončila, ale treba ešte dôjsť k hospodárstvu, kde kvety rovnako obozretne, ako ich natrhali, porozkladajú jeden vedľa druhého. Až potom sa môžu uložiť spať. Ktorýsi deň prišiel liečiteľ, aby ošetril dieťa, čo bolo *celé*

vysypané, ako začul Dao. A tiež počul, ako vravel dozorcovi, že by tak nemali *zaobchádzať s malými deťmi*. Odvtedy Dao vždy, keď je unavený, alebo nemá chuť pracovať, by rád povedal, že je *primálny*. Ale slová mu nikdy nevyjdú z úst.

Na spiatocnej ceste Dao ledva ťahal nohy za sebou. Bolelo ho plece, ale neodvážil sa sťažovať. Čang k nemu vysielal povzbudzujúce úsmevy. Mal deväť rokov, ale vyzeral sotva na šesť. Vďaka maličkovej postave sa mu popodlní pri tkáčskych stavoch ujde jedno jedlo navyše. Ruky mal ako starec, zošúverené ako zoschnutá figa. Hovoril, že keď bude veľký, vráti sa domov. Otec ho predal, keď mal päť rokov. Čang všetko zabudol, meno rodnej dediny aj hlas svojej matky.

Dao zakopol. Natiahol sa, aký bol dlhý. Naraz sa cítil v tejto polohe skvele. Zavrel oči a už-už by bol zaspal. Čo tam po kvetoch, čo tam po biči.

- Vstávaj, Dao! Ja ťa neponesiem. Už sme takmer došli. Poďme! Dvíhaj sa! - prikázal dozorca.

Dao kolenačky pozbieral kvety, ktoré pokryli zem. Pri pomyslení, že lupienky zašpinené od piesku bude musieť jeden po druhom namiesto spánku všetky poumývať, sa mu do očí nahrnuli slzy. Čang si čupol, že mu pomôže.

- Ja ho ponosiem, - vyhlásil hrdo.

Dao sa s námahou pozviechal.

- Dobre, ale ak to nezvládneš, potrestajú teba.

Čang chytil Daa za ramená, nadvihol ho, jeho košík si prevesil cez plecía a Daa vzal na chrbát. Spočiatku kráčal celkom svižne. Ale čoskoro sa Čang zadychčal. Dao Zhiyou mu poklepal po pleci, aby si oddýchol.

Čang klesol na kolená.

- Vidíš, nevládzeš, - ozval sa dozorca.

Čang na konci s dychom zdvihol oči a zapichol ich do mužovho pohľadu.

- A čo keby ste mu aspoň raz pomohli vy? - spýtal sa drzo.

- Čo ma je po vás. Nemôžem za to, že vás vaši rodičia predali.

- Daa nikto nepredal! - skríkol zlostne Čang.

Dozorca vybuchol do smiechu.

- Pozrime sa naňho. Hneď sa vynašiel. Pravdaže, veď je to bastard.

Dao netušil, čo znamená to slovo, ale pohrdavý tón v ňom rozpútal nezadržateľný hnev. Vrhol sa na dozorca a z celej sily ho pohrýzol do zdravej nohy. Ten zareval od bolesti a zasypal ho údermi.

- Špinavý pes, puť ma!

Čang mu prišiel na pomoc a zúrivo dozorcovi kopal. Tomu sa podarilo uvoľniť z Daovho zovretia, a ten sa zvalil na zem. Omráčený sa pozviechal. Dozorca si vylial zlosť na Čangovi, pridržal si ho kolenom na zemi a mlátil ho zo všetkých síl. Dao skamenel. Bič dopadal na telo jeho priateľa, ktorý reval od bolesti a pokúšal sa brániť. Ostatné deti sa vystrašene pritisli k sebe. Čoskoro bolo počuť iba svišťanie biča. Čangovo telo sa nadvihovalo v bolestnom krči pod surovými údermi. Daovi bilo srdce v hrudi šialenou rýchlosťou. Zadychčaný dozorca spomalil údery. Uprl na Daa šialený pohľad.

Inštinktívnym pohybom sa dieťa vnorilo do jazmínového poľa. Bežalo naklonené tesne nad zemou presne vo výške kvetov. Zovrela ho ich kyslá vôňa. Chlapcov chraplavý dych prehlušil zvuk gniavených kvetov pod jeho nohami. Neobracal sa. Za sebou počul plač ostatných detí a dozorcov hlas, ako ho volá.

Hlas sa k nemu hrozivo blížil...

Nohy mal prikrátke.

„Usiluj sa rýchlo narásť!“ opakoval mu Čang neprestajne.

I

POLOVAČKY VEĽKÉHO CHÁNA

Leto 1278

Kdesi v Mongolskej ríši

Zvláštne, ťažkopádne rozťahol krídla a plachtil proti vetru, ktorý ho tlačil dozadu. Nebojoval, poddal sa neviditeľnej sile, ktorá ho unášala ponad vrcholy. Letel v stúpajúcich vzdušných prúdoch ako suchý, ľahučko sa zachvievajúci list. Striebristé pierka žiarili v lúčoch slnka a šuchorili sa ako vlnky na morskej hladine. V náhlom poryve vetra na chvíľu stratil rovnováhu. Nepostrehnuteľným pohybom - mávnutím konca krídla - ju opäť získal späť. Zdalo sa, že zaváhal, zaujatý niečím z mäsa a krvi. Nakoniec nehybne zostal visieť vo vzduchu a vzápätí padal k zemi ako kameň. Korisť nemala nijakú šancu. Orol kráľovský sa jej zmocnil skôr, ako si ho stačila všimnúť.

Dole na zemi sa jeden z mužov oddelil od skupiny dvoranov. Jeho vlasy a svetlá pleť kontrastovali s hrivou tmavých vlasov ostatných. Belasé oči zvláštne žiarili v týchto končinách. Marco Polo bol cudzinec, ktorý hlbokým pohľadom svojich tmavomodrých očí hrdo dával najavo svoju odlišnosť. Mal dvadsaťštyri rokov a na pružnom tele sa mu rysovali mocné svaly zocelené štyrmi rokmi putovania z Benátok do Chanbaliqu. Spod kožušínového klobúka mu vytrčali zlatisté kučery. Starostlivo si

prihladil krátku briadku a fúzy, ktoré si dva razy do dňa upravoval s pozornosťou, akú venuje čalúnnik svojmu dielu. Vzdialil sa od dvoranov, aby mohol sledovať soko-liarov. Orol opäť vzlietol do výšin zvierajúc koristi v pazú-roch. Marco pobodol koňa a nespúšťal oči z dravca. Opojený týmto divadlom cváľal vpred, tesne miňajúc ostatné kone, čo šli krokom. Orol konečne spomalil svoj let. Plachtil vo vzduchu a kľzavo sa pomaly spúšťal k zemi.

Svoju korisť pustil na zem k nohám koňa v koženom výstroji. Potom orol v majestátnom vytržení sklopil kríd-la a opatrne, no razantne sa posadil svojmu pánovi na ru-ku. Na zobáku sa mu perlili tmavé kvapky krvi obete. Na Marca Pola to urobilo dojem, popohľal koňa k mladému mužovi s vyholenou lebkou, čo bolo na dvore nezvyčaj-né. Matnou pleťou a trochu šikmými očami sa vynímal medzi dvoranmi.

- Tvoje zviera je obdivuhodné!

Pozdravil Marca úklonom hlavy.

- Si Číňan? – opýtal sa Marco a opätovoľ jeho pozdrav. Mladý muž ho pozoroval so zvláštnym záujmom.

- Nie. Prečo, hľadáte ich vari?

- Som tu už tri roky a zatiaľ som žiadneho nestretol.

Ten druhý sa rozosmial.

- Ani ja a som tu už pätnásť rokov! Sme na dvore Veľkého chána, pán Marco Polo, a to je všetko. Prvý raz vás vidím na kráľovskej poľovačke, – dodal.

- Naposledy môj otec predstavoval náš dom a...

Odmlčal sa, bol v pomykove. Prečo niečo zdôvodňuje neznámemu človeku? Odkedy prišiel do Mongolskej rí-še, opäť sa cítil priehľadný ako číra voda a roztrasený ako plavčík pred prvou búrkou na mori. Nedokázal si zvyk-núť na pocit, že ho každý spozná, zatiaľ čo on nepozná nikoho. Až dosiaľ s ním bol vždy otec Niccolo, ktorý str-hával všetku pozornosť na seba. Teraz mu takmer chýbal.

Pricváľal k nim akýsi muž. Zastal, Marcovu prítomnosť si nevšímal. Bol to muž v zrelom veku, tiež s oholenou

hlavou, v nádhernom hodvábnom odevu a s čiapkou hodnostára na hlave.

- Sanga, stratil si rozum? Vypustiť orla bez môjho príkazu... veď bol vo vzduchu sám.

- A čo vládca...? - spýtal sa ten, ktorého muž nazval Sangom.

- Ten bol, našťastie, zaneprázdnený a nič si nevšimol.

- Na Sangovej tvári sa zračilo sklamanie, no starší muž si zvedavo premeral Marca a dodal:

- Náš vládár sa niekoľkokrát na vás pýtal.

Potom sa obrátil k Sangovi a prísne povedal:

- Pridaj sa chytro k ostatným sokoliarom.

Sanga ho pokorne poslúchol.

- Áno, ctihodný P'ag-pa.

Tento svižký stavec je teda ctihodný láma, ktorý sa teší u Veľkého chána toľkej úcte. Marco ho sledoval pohľadom, ako sa od nich vzdáľuje.

Potom opäť upriamil pozornosť na dravca.

- Sanga, tvoj orol je nádherný. Vždy chodíš na poľovačku s týmto vtákom?

- Pravdaže, pozrite, každý vták má na nohe pripevnený pliešok s menom svojho pána.

- Ako ľudia, však?

Sanga, ktorý ho uprene so zvrášteným obočím pozoroval, naraz akoby zaujal obranný postoj. Marco vzápätí ľutoval, že niečo povedal. Nedarilo sa mu ešte správne odhadnúť spoločníkov. Všetko tu je také odlišné...

Sanga pobodol svojho koňa. Vo chvíli, keď sa kôň dal do klusu, dravec na okamih rozprestrel mohutné krídla ako štít. Marco sa pobral za ním, závidiac Sangovi pokojnú istotu, akú mu dodávala spoločnosť dravca.

Marco pohľadom hľadal vládarovu vlajku.

Chubilaj, Džingischánov vnuk, dedič Mongolskej ríše, ktorá sa rozprestiera od rovín pri Dunaji až po končiny ďalekej Kórey, sa usiloval dobyť juh Ázie. Pláne na severe Číny boli už obsadené mongolskou armádou, ale juh ešte odolával. Veľký chán Chubilaj sa usiloval udržať rov-

nováhu medzi vlastnými tradíciami a obyčajmi čínskej kultúry. Horúce obdobie zvyčajne trávil vo svojom letnom paláci uprostred lesa, kde usporadúval veľkolepé poľovačky.

Po dvoch dňoch lovu ešte stále videli spomedzi vrcholkov stromov vyčnievať veže letného vladárovho paláca. Ako spomienku na kočovný život v mongolských stepiach kázal vládca každý rok postaviť jednoduchý stan. Bol však taký honosný, pokrytý tigrími kožami a potiahnutý zlatým hodváhom, že mohol súperiť s hociktorým palácom dvorana v Chanbaliqu.

Krik honcov sa rozliehal ako hučanie riavy. Šuchot rozhrňaného lístia Marcovi trhal uši. Hlučný zvuk občas prezradil prítomnosť divého zvierata. To sa ako tieň mihlo smerom, kam ho honci chceli dostať.

Húf ľudí, čo kráčal od letného paláca Veľkého chána sprvu v zovretých radoch, sa naraz preriedil a roztrúsil po zvlnenej rovine, posiatej skupinkami stromov a lešom. Dav tisícok dvoranov pokrýl viacero *li*. Každý z dvoranov bol obklopený svojimi ľuďmi a dvornými dámami Veľkého chána, ktorý žil na veľkej nohe. Psovodi sa rozdelili do dvoch skupín, každá z nich zamierila na inú stranu. Predpoludním sa opäť spoja, a vytvoria tak široký kruh, pascu, v ktorej zver uviazne. A potom sa kruh pomaly bude zmenšovať a poľovačka sa začne. Obrovské psy so štekotom poženú jelene, medvede, vlky smerom do stredu. Dav pomaly postupuje do neprebádaných končín. Pach mužského potu sa mieša s horúcim letným vánkom. Sokoliari vypustili vtáky, aby sledovali korisť. Sokoly i orly krúžili a nechávali sa unášať vetrom. Vtáky ako bodky na oblohe sa púšťali do tanca nad krikom obetí. Ich pohyby kreslili na azúrovej oblohe kaligrafické obrazce. Sokoly, jastraby, kane súťažili v rýchlosti. Vtáčnici šli dopredu a vtáky im sedeli na ramenách, akoby boli ich súčasťou. Títo okrídlení muži odetí v zvieracích kožušinách pripomínali fantastické rozprávkové bytosti.

Marco konečne zbadal vladárov sprievod.

Veľký chán sedel na drevených nosidlách, ktoré niesli štyri veľkolepo ozdobené slony. Hrubokožci zastali na pokyn, ktorý ich pán dal otrokovi.

Pod baldachýnom z levej kože so zlatými závesmi bol Chubilaj chránený pred pohľadmi a tešil sa zo súkromia, ktoré ho oddeľovalo od poľovačky.

- Môj žltý lotosový kvet, pod' potešit' môj poklad z ne-fritu. Cítim, že po tebe túži.

Konkubína, ktorú si Veľký chán vyvolil, si kľakla a s pokorným úsmevom horlivo poslúchla.

Vladár pomaličky rozhalil cípy hodvábu. Priniesli klietku, v ktorej sa netrpezlivé žeriavy nevedeli dočkať, kedy už vyletia, netušiac, aký osud ich čaká. Vrchný vtáčnik čakal na pokyn. Chubilaj zdvihol ruku. Vzápätí otvorili klietky a vypustili vtáky, ktoré so škrekotom vyleteli. Potom prišli na rad sokoly. Chubilaj sledoval očami dravce, ktoré vzlietli v mohutnom závane trepotajúcich sa krídel. Zmizli za žeriavmi ponad vrcholy hôr a rýchlo ich dostihli. Za niekoľko okamihov oblohu zatienili mrákavy vtáctva.

Marco darmo čakal na vládcov pokyn.

Keď padal súmrak, služobníci pokojne a rozvážne vztýčili stany, ktoré poslúžia celému dvoru ako prístrešie, orientujúc ich vchody na juh. Uprostred tábora zapálili ohne.

Veľký chán zostúpil z nosidiel a pozval svojich najbližších radcov a dvoranov do priestranného stanu, aby sa s ním najedli. Chubilaj sedel podľa mongolských obyčajov oproti pozvaným, ženy naľavo a muži napravo zoraďený podľa priazne u chána, ktorému neušlo nič, čo sa v jeho prítomnosti povedalo alebo urobilo. Každý sa usiloval predstaviť v čo najlepšom svetle. Podával sa kumys, zakvasené kobyliie mlieko, obľúbený nápoj Mongolov. Podľa zvyku sa najprv napil Veľký chán, až po ňom celý dvor. Potom pred pozvaných položili jedlo a všetci jedli prstami. Chody hojne zalievali korenistým ryžovým ví-

nom. Väčšina pozvaných sa veľmi rýchlo opila. Zabudnúc na protokol sa hlasno rozrečnili, srdečne sa smiali, pluli a grgali, nečakajúc, kým si poslúži Veľký chán.

Marco Polo konečne na vládcov pokyn mohol pokľaknúť niekoľko krokov od trónu. Zakaždým, keď sa priblížil k najväčšiemu vládcovi známeho sveta, pociťoval vzrušenie.

- Marco Polo, pokračuj teda v rozprávaní o svojich cestách. Kde si to skončil?

- Kde si prajete, veľký pane, spomeňte si.

- Tvoj odchod z Benátok?

- Otec tam prišiel po mňa, aby som ho sprevádzal až k vám, mocný pane. Vedel, že budem pre karavánu nenahraditeľný.

Chubilaj zvrátil husté čierne obočie. Keď mu Marco naposledy rozprával tento príbeh, otec Niccolo ho nechcel vziať so sebou.

- Nože mi osviež slabnúcu pamäť. Vari si ty lepšie poznal cestu ako on, čo ju prešiel mnohokrát?

- Pravdaže nie, - pripustil Marco. - Ale ja som priniesol nový pohľad na všetky veci, ktoré on poznal už tak dobre, že ich ani nevidel.

- Ako ja moje konkubíny, - zasmial sa Veľký chán.

- Presne tak, mocný vládca, - prisvedčil Marco. - Spomínate si, že ste môjho otca poverili misiou. Mal priniesť niekoľko kvapiek oleja zo Svätého hrobu...

- ... a priviesť sto mníchov, aby sme mohli viesť teologické rozhovory. Môj starší brat Möngke, keď vládol predomnou, také niečo zorganizoval a všetci si na to dodnes spomínajú. Každá viera mala svojho predstaviteľa, bol tam moslim, budhistický mních aj kresťanský mních od vás, akýsi Guillaume de Bouruck.

- Rubrouck, brat Guillaume de Rubrouck, - opravil ho Marco so smiechom.

- Možno. A tvoj otec bol schopný priviesť iba teba!

- A doniesť olej zo Svätého hrobu! - rozhorčil sa Marco.

- Správne. Starostlivo som si ho uschoval do svojej

zbierky relikvií. Ale prečo bola vaša cesta taká dlhá? Mojim poslom zvyčajne trvá cesta do krajiny Latinov menej ako rok.

- Pri takejto ceste sa nič nedá predvídať, mocný pane. Viackrát musíte prejsť peklom. Peklom živlov aj ľudí.

Marcova priazeň narastala úmerne tomu, ako obmieňal tisíc ráz vyrozprávaný a vždy iný príbeh. Tu pridal nejaký detail, upresnil, aký je rozdiel medzi vôňou klinčeka a zázvoru, opísal bazáre a trhy v Perzii, pristavil sa pri kmeňovej organizácii ľudu v Kafiristane, podrobne opísal zvyky Mongolov v Zlatej horde, či spočítal zbrane svojho nepriateľa Kaidua.

Vzniklo mocné puto medzi tým, čo vedel, a tým, čo sa chcel dozvedieť. Zotreli sa dvorské rozdiely, stratila sa rozličnosť jazyka a kultúry, stavec a mladík si nevšimli čas, vládca a obchodník sa stali obyčajnými mužmi, ktorých spájala rovnaká túžba po vedomostiach.

Marco sa pustil do plamenného rozprávania, ktoré sprevádzal výrečnými gestami. Tlmočník Veľkého chána bol zbytočný, hoci sa usiloval kde-tu rozhovor spresniť. Ani vyjadrovanie, ani cudzí Benátčanov prízvuk neunavili Chubilajovu trpezlivosť, iba občas sa niečo spýtal, aby si ujasnil slovo alebo myšlienku. Unavený a nazlostený prekladateľ sa sem-tam horlivo chytil nejakého vládcovho vyjadrenia, ktoré všetkých zaujalo. A Benátčan sa opäť pustil do zanieteného rozprávania, ktorým uchvátil všetkých poslucháčov, aj tých, čo sledovali len mávanie jeho širokými rukávmi. Marco sa teraz obliekal ako Mongol a používal aj rovnako kvetnatý štýl vlastný tejto oblasti známeho sveta. A keď Benátčan zaváhal, Veľký chán ho surovo ako barbar zovrel do náručia nazývajúc ho svojim synom, ako keď povzbudzoval svoje deti pri prvých lekciách jazdy na koni, boja alebo strieľania z luku. Mali pocit, že sú na svete sami a dvorania sa vlastne ani nezúčastnili na ich verejnom rozhovore.

- Myslím, Marco Polo, - povedal Chubilaj, - že si minul mnoho cieľov. Vari ti netrpezlivosť zatemnila zrak?

Marca prekvapilo, ako pozorne veľký vládca sledoval jeho príbehy a skutky, keď mal pocit, že ho ani nepočúva.

- Naopak, mocný vládca, moje putovanie ma naučilo neponáhľať sa.

- Napríklad ani s hľadaním konkubíny, čo by ti vyhovovala?

- Mocný vládca, všetky, čo mi ponúkate, sú naozaj prvotriedne.

- Druhotriedne, prinajlepšom, - opravil ho Veľký chán. - Ešte sa máš o ženách čo učiť, Marco Polo.

- Naozaj, mocný vládca? Prepáčte mi moje začudovanie...

- Pozri na mňa, môj najlepší radca je Chabi, moja druhá manželka.

- Je to výnimočná osoba, môj vládca.

- Vidíš, a to chýba aj tvojmu otcovi: mal by sa naučiť počúvať ženy. Keby som stretol viac takých žien, ako je Chabi, myslel by som si, že sú nadradené mužom.

Vládca pokynul, aby mu naliali do pohára. Prijatie sa skončilo. Marco vstal, pozdravil Veľkého chána a celý pyšný sa vrátil na svoje miesto.

Mladý muž odetý do drahého hodvábneho rúcha pošliel k vládcovi.

Chubilajov gepard v strehu zavrčal, ale Veľký chán ho pevne držal.

Dvoran zastal. Chudá tvár sa mu zmraštila.

Chubilaj niekoľkokrát potiahol za reťaz. Zviera si sadlo pánovi k nohám na hodvábny vankúš s farebnými motívmi ladiacimi s jeho lesklou srstou.

- Zhenjin, syn môj, poď bližšie.

Najstarší Chubilajov syn, ktorému patrilo titul „pravdepodobný dedič trónu“ si, ako bolo zvykom, sadol za otca.

- Pozri, Zhenjin, Číňania sú ako táto šelma. Zdá sa, že sú skrotení, ale pri prvej príležitosti nám skočia po krku. Ale ja ich zrazím na kolená, ako som skrotil toto divé zviera. No poďme k veci.

Zhenjin mu zašepkal: